

 Kraków

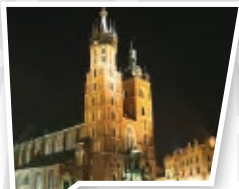
3 дні у КРАКОВІ

Відчуй смак міста, яке шкода залишати!

Сукенніце

**Маріацька
базиліка**

Вавель

Краків - місто культури, мистецтва та науки, колишня столиця Польщі, місто польських королів - святкує в 2018 році 40-річчя вступу до першого списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Ранг міста визначається також конгресами та конференціями, що відбуваються тут, а також діловими та політичними зустрічами та міжнародними подіями на найвищому рівні. Краків - унікальний і динамічний, тут історія, застигла у прекрасних пам'ятках, поєднує в собі дух сучасності, відкритість до інновацій та нові виклики.

Краків - це гостинне місто, я сподіваюсь, що ви захочете відчувати це особисто. Я сердечно запрошуюю вас!

Яцек Майхровський
Мер міста Кракова

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

KRAKOW
UNESCO CITY
OF LITERATURE

Member of the UNESCO
Creative Cities Network
Since 2013

Три дні у Кракові

Часто-густо буває так, що турист має лише кілька годин на те, щоб подивитися місце, в якому варто провести цілий тиждень. Або ж три дні на місто, пізнання якого вимагає місяців. У такому разі приїжджий покладається на вказівки випадкових радників або ж поспіхом гортає путівник, бо навіть якщо той має заголовок «Вихідні у...», то рідко налічує менше ста сторінок дрібним шрифтом. Отож, мандрівник намагається «затримати час», фотографуючи або знімаючи відео, і кидається в поспіху, аби те найважливіше, **хоч би й здалеку – але все! – побачити**. Такі відвідини лишають по собі туманні, затьмарені втомою спогади та почуття невдоволеності.

Чому ж ми підготували цю брошурку для відвідувачів нашого міста? Ми не обіцяємо, що озброєний нею новачок-відвідувач зможе протягом трьох днів ретельно оглянути **Краків – місто з першого Списку спадщини ЮНЕСКО**. Адже турист має так багато тут пізнати: безліч пам'яток, що створюють історичне тло міста, насичене артистичне і культурне життя, магічну атмосферу, яка часто змушує забіганих жителів та гостей міста

сповільнити темп, зупинитися, подивитися... Водночас Карків – можливо, чи не єдиний серед відомих історичних міст, де навіть короткий візит здатен залишити багато вражень і відчуття повного, справжнього задоволення.

І саме це ми хочемо Вам запропонувати. Своєрідний погляд на Краків, що дозволить відчутти атмосферу міста, часом ліниву, часом сповнену подій, але завжди виняткову. Отож, спробуймо разом придивитися до Кракова, перевірити, як найцікавіше провести тут анонсовані три дні – і переконатися, чому сюди варто повертатися.

Дорога і клімат

Дістатися до Кракова нескладно – він завжди знаходився на перетині торгових шляхів, на межі культур і політичних впливів, а сьогодні вважається найважливішим у Польщі пунктом туристичних маршрутів. Мережа залізничних, автомобільних та повітряних шляхів, Баліце – другий за величиною та кількістю пасажирів аеропорт у країні, – все це робить Краків одним із найдоступніших міст у цій частині Європи. Додаткові зручності – **від автостради А4**, через привабливе сполучення зі світом, що забезпечується авіаперевізниками, аж до спеціальної залізничної дороги, яка менш ніж за 20 хвилин доставить подорожуючих **до центру міста з розвинутою мережею міського транспорту**, – відкривають низку можливостей для туристів, які прибувають сюди із близьких та віддалених куточків світу. Ваше перебування у Кракові може виглядати по-різному, не тільки в залежності від мети приїзду та місця, де Ви зупинилися, але й від погоди, дня тижня і пори року (взимку температура у Польщі може опускатися до -20°C , а влітку спека може сягати $+30^{\circ}\text{C}$ і вище).

Варто пам'ятати, що **Краків є столицею Малопольщі** – горбистого, подекуди гірського регіону з численними курортними, відпочинковими та агротуристичними місцевостями. Тому як узимку, так і влітку перебування у місті легко поєднати з відпочинком у горах.

Аеропорт Краків-Баліце

Зручне проживання

Краків **має одну з найрозвиненіших туристичних баз**, пристосовану до потреб туристів із різними фінансовими можливостями. У самому центрі та в безпосередній близькості до нього розташовано кілька десятків готелів високого рівня, враховуючи ті, що належать до найбільших глобальних мереж. З іншого боку, тут також є багато камерних об'єктів, розташованих безпосередньо біля Ринкової площі, що дозволяє розпочати екскурсію одразу після сніданку. Широкий вибір хостелів та апартаментів, що користуються попитом, зокрема, у краківському Казімежі, дає можливість знайти недороге житло у будь-яку пору року. Практично у всіх цих місцях, як і в численних краківських кав'ярнях і ресторанах, доступний безкоштовний Інтернет, а в окремих районах міста можна також безкоштовно користуватися бездротовим зв'язком, що надається місцевим органом влади Кракова («**hotspot Cracovia**»). Окрім того, самостійно оглядати місто допомагають **безкоштовні мобільні додатки** (для пристроїв із модулем GPS та технологією bluetooth). Новаторською у масштабах країни є також траса **на Королівській дорозі для туристів з інвалідністю**: вона спеціально обладнана для осіб з порушенням функцій опорно-рухового апарату, а також для людей із вадами зору і сліпих. Усі ці послуги доступні щонайменше 2 мовами (польською та англійською).

Варто зазначити, що з огляду на більшу, ніж будь-де, концентрацію туристичних об'єктів, їх можна легко (в межах Старого міста і Казімежа) обійти пішки, однак у разі потреби густа трамвайна мережа допоможе швидко дістатися з одного пункту до іншого – в години пік це завжди вигідніше, ніж на таксі. На ключових зупинках розташовані автомати із продажу квитків, які також слугують джерелом основної актуальної туристичної інформації.

Макет для людей з інвалідністю

www.krakow.pl
www.krakow.travel

Головний Ринок

Найбільша середньовічна площа Європи має розміри 200 на 200 м. Її величина та збережений до сьогодні архітектурно-урбаністичний план роблять цю площу **унікальним на цілий світ місцем**. У 2005 році краківський Головний Ринок очолив перший глобальний рейтинг «Найкращих ринків світу» за версією організації «Project for Public Spaces», діяльність якої вже протягом 30 років має на меті відродження міських громадських просторів, а у 2015 р. він переміг у рейтингу за версією видавництва «Lonely Planet».

Ринкова площа (*Головний Ринок*) і мережа вулиць Старого міста були запроектовані у 1257 році із отриманням містом Магдебурзького права. До сьогодні збереглися розташовані у центрі Ринку **Сукенниці** (тоді і тепер - місце торгівлі, однак уже протягом більш ніж 100 років це спочатку була головна будівля, а потім один із відділів Національного музею у Кракові), крихітний **костел Святого Войцеха** (місце важливих археологічних відкриттів), самотня вежа зруйнованої у XIX ст. ратуші і, звісно, один із символів Кракова – **Маріацький костел**, стрілчасті вежі якого височіють над містом. Тут витвір усього свого життя – **монументальний вівтар, який щодня приваблює тисячі туристів**, – створив нюрнберзький митець Віт Ствош. Із Ринком пов'язана частина краківських легенд і традицій, а також багато історичних подій.

Найбільша середньовічна площа Європи має розміри 200 на 200 м. Її величина та збережений до сьогодні архітектурно-урбаністичний план роблять цю площу унікальним на цілий світ місцем.

У вересні 2010 року під Головним Ринком було відкрито підземний музей площею близько 4 тисяч квадратних метрів із туристичною трасою на глибині 4 метрів, що представляє сучасну мультимедійну експозицію «Слідами європейської ідентичності Кракова». Виставка б'є рекорди відвідуваності, а саме її відкриття здобуло перемогу у плебісциті на історичну подію 2010 року у Польщі.

Про них нагадує, наприклад, **хейнал, який щогодини лунає** з однієї з маріацьких веж, **парад Лайконіка** у червні, **обрання Куркового короля** або **грудневий конкурс вертепних шопок**. Майже всі кам'яні будівлі і палаци навколо Ринку – це багатівкові пам'ятки. Тут розташовані, між іншим, Історичний музей Кракова і Міжнародний центр культури, книгарні і магазини, ресторани і кав'ярні.

Варто звернути увагу на фронти, портали, вікна і дахи кам'яних будинків, а всередині можна легко натрапити на чудово збережені або дбайливо відтворені архітектурні деталі. Запрошує затриматися і «віночок» літніх майданчиків кав'ярень та ресторанів навколо площі. Деякі з них відкриті мало не цілий рік від ранку до пізнього вечора, хіба що окрім короткого періоду суворих морозів. Взимку постійні відвідувачі переходять у **властиві для центру Кракова пивниці**, де на додаток можна послухати концерт – як правило, джазовий, бо Краків також заслужив звання **столиці польського джазу**. Тут також кипить вечірнє і нічне клубне життя – адже у місті налічується понад 200 000 студентів.

Ринок – це місце зустрічей, літніх фестивалів, концертів, ярмарків, презентацій і новорічних святкувань. Краків'яни часто домовляються про зустріч «під Адасем», тобто під пам'ятником Адаму Міцкевичу.

Старе Місто

Повернімося до плану міста, оскільки саме він значною мірою впливає на атмосферу Кракова. Самим центром прийнято вважати простір, обрамлений **Плантами** – зеленою смугою і водночас міським парком, – що простягаються по обидва боки від Барбакану аж до Вавельського пагорба і мають форму неправильного овалу, дещо видовженого у бік Вісли. Планти були створені у XIX ст. на місці зруйнованих міських стін, що оточували старий Краків. На території

Найдовша пряма лінія, яку можна прокласти в межах Плантав, проходить майже вздовж Королівської дороги - найстаршого і, мабуть, найвідомішого туристичного маршруту.

розміром 1500 на 800 м, де майже кожен будинок є культурною пам'яткою, розташовується кілька десятків музеїв і галерей, кільканадцять костелів, театри, кінотеатри, книгарні та антикварні магазини, торгові центри і цілі вулиці магазинів, сотні кав'ярень, ресторанів і пабів. Усе це, безперечно, асоціюється з малим містом, тож нічого дивного, що туристів часто вражає розмір краківської агломерації, що налічує близько 1,5 млн. мешканців (саме місто – біля 800 тис.).

З огляду на такий **обмежений простір центру міста, його досить легко оглянути.** Найдовша пряма лінія, яку можна прокласти в межах Плантав, проходить майже вздовж Королівської дороги - найстаршого і, мабуть, найвідомішого туристичного маршруту. Вона веде від костелу Св. Флоріана на площі Яна Матейко, через Флоріанську брону.

Тут, в одному зі збережених фрагментів потужних оборонних мурів, знаходиться Арсенал – сьогодні це частина Музею Чарторійських, відділ Національного музею у Кракові. Далі маршрут проходить через вулицю Флоріанську до Ринку, а потім вулицю Гродську і Канонічну до Королівського замку на Вавелі.

Королівська дорога – це історичний легендарний маршрут, пов'язаний із періодом найбільшого розквіту давньої польської столиці.

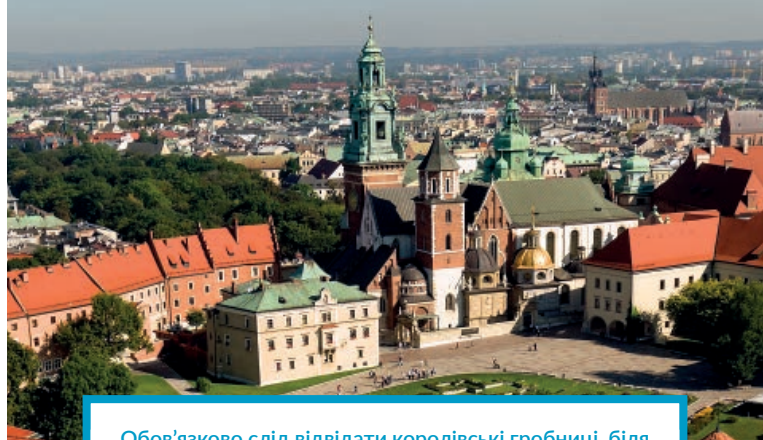

Вавель

До славнозвісного Вавельського пагорба найпростіше дійти короткою і вузькою вулицею Канонічною. Це одна із найважливіших, найстарших і найкрасивіших вулиць міста. Її вигляд залишається незмінним протягом століть, вона автентична і при цьому жива. Канонічна є прикладом позитивних змін, що відбуваються у Кракові останніми роками: комплексне відновлення і реставрація, ніби шар за шаром, відкривають справжню красу.

А всередині замку на Вас чекають **виставки, які обов'язково треба відвідати**: королівські кімнати, колекція східного мистецтва і воєнні трофеї, унікальна добірка фламандських гобеленів, а також археологічні знахідки, що свідчать про понад тисячолітню присутність християнства на польських землях.

Обов'язково слід відвідати також собор із королівськими гробницями, біля яких на нас дивиться історія Польщі. Величезний дзвін Зигмунд б'є лише з нагоди найвизначніших для країни і міста подій. Півдня може не вистачити, аби швидко усе це оглянути. Та навіть якби довелося відкласти відвідування Вавеля до наступного, більш тривалого візиту до Кракова, варто хоча б увечері зайти у стіни замку (ворота

Обов'язково слід відвідати королівські гробниці, біля яких на нас дивиться історія Польщі.

відкриті значно довше, ніж виставки) і подивитися на надзвичайно красивий аркадний двір, собор, поглянути на Віслу та на незвичні будівлі, що стоять на іншому березі: сучасний конференц-центр «ICE Kraków», а також музей «Мангха», де презентуються витвори японського мистецтва із зібрань відомого колекціонера Фелікса «Мангхи» Ясенського. Якщо спуститися на берег річки, то можна побачити скульптуру Вавельського дракона та вхід до його печери – це улюблене місце для родинних прогулянок. На цьому місці у червні проходить **Свентоянський ярмарок** – велика подія під відкритим небом, що розповідає про життя слов'ян.

Якщо на мапі подивитися на план центру міста, можна переконатися, що територія замку за розмірами приблизно дорівнює території Головного Ринку.

Казімеж

Упродовж багатьох років на всіх мапах центру Кракова поруч із обрамленою Плянтами територією позначений також Казімеж – раніше це було окреме місто, сьогодні ж це невіддалений район, до якого можна потрапити, зійшовши із Вавельського пагорба. Після трагічних подій II Світової війни і геноциду євреїв нацистськими окупантами Казімеж спорожнів і протягом десятиліть занепадав.

Сьогодні ця частина міста бурхливо розвивається завдяки змінам устрою, що відбулися у 80-90-ті роки XX століття. **Казімеж з'явився на кіноекранах завдяки Стівену Спілбергу**, який знімав тут «Список Шиндлера», нагороджений кількома «Оскарами». Відомий на цілий світ Фестиваль єврейської культури, заснований на початку 90-х років, в основі своїй зосереджений на історії, традиціях людей, які тут колись проживали: тут проходять концерти, майстер-класи, лекції і виставки. Сьогодні вже можна говорити про відродження та нове обличчя району.

Ключем до розуміння сьогоднішньої популярності Казімежа є його незвична і одвічна толерантність: на цьому місці здавна мирно співіснували два народи і дві великі релігії – саме тут неподалік від синагог височіють костели Св. Катажини і Божого тіла, а на день Св. Станіслава процесія прямує до костелу отців Паулінів «На Скалці».

Із кожного куточка Казімежа до нас промовляє краківська історія – історія польських євреїв. Вона відчувається у розташванні вузьких вуличок і торгових площ, низеньких кам'яних будинках, синагогах і єврейських цвинтарях.

У кав'ярнях, клубх і галереях збираються усі, для кого Ринок і його околиці стали надто «туристичні». Кожен відкриває для себе незвичність Казімежа: поруч із ексклюзивними готелями та ресторанами тут досі знаходяться ремісничі майстерні і маленькі магазинчики з різноманітним витворів місцевих майстрів. Аби це все відчути, треба прогулятися навколо площі Вольниця, вулицею Юзефа, оглянути вулицю Шероку, де щорічно проходить фінальний концерт Фестивалю єврейської культури. Особливо цінним місцем Казімеж є для любителів старих речей і антикваріату. Тут на площі Новій (а також неподалік під Торговими рядами на Гжегужках) проходять блошині ярмарки.

У 2010 році на місці старого мосту Подгурського з використанням його залишків (опор на обох берегах Вісли) було відкрито пішохідний міст о. Лаєтуса Бернатка, який дає можливість пішоходам і велосипедистам швидко дістатися з Казімежа до Подгуза. Таким чином, назва вулиці Мостової на Казімежі повернула собі своє давнє буквальне значення, а вражаючий міст став символом все більш тісних зв'язків між районами по обидва боки Вісли.

Подгуже

Мальовничо розташоване біля підніжжя Кшемьонек – білих вапняних скель – Подгуже раніше було правобережною частиною міста Казімеж. У 1784 році Універсалом австрійського імператора Йосифа II Подгуже було проголошене Вільним королівським містом.

Багатонаціональна, толерантна спільнота Подгужа приваблювала підприємців, фабрикантів і ремісників, які завдяки своїм знанням і вмінням сприяли розвитку міста, прославляли його як «перлину у персні селищ навколо Кракова». Так на початку ХХ ст. назвав Подгуже Юліуш Лео, тодішній голова Кракова: саме завдяки його зусиллям 4 липня 1915 року Краків був сполучений із Подгужем. II Світова війна залишила трагічний слід в історії Подгужа і його мешканців. Лише останні десятиліття принесли сюди поступове відродження і пробудження.

Пішохідний міст через Віслу – це найкращий спосіб дістатися до серця району: якщо дивитися з мосту, праворуч увагу привертає найбільш характерна (з двома еркерами) подгурська кам'яниця, так звана «кам'яниця Александровичів» або «Паризька» (1906). Ліворуч у сучасну споруду нової резиденції «Крікотекі» вписується будинок старої подгурської електростанції (1900), що є найстарішим такого роду об'єктом на території сьогодняшнього Кракова.

Подгуже залишається камерним, зеленим, сповненим атмосферою маленького міста і таємничості. Підтвердженням цього може бути навіть силует неготичного костелу Св. Юзефа на Ринку Подгурському: будинок виглядає монументально, хоча це лише оптичний обман, що виникає завдяки незвичній трикутній формі площі. Одним із найпрекрасніших досягнень Подгужа є відомий **парк ім. Войцеха Беднарського**, заснований на дні колишнього кар'єру директором місцевої школи і громадським діячем. **Це один із перших прикладів рекультивції промислових територій** у Європі. Поруч тут знаходяться чудові вілли і сади, тобто ця частина Подгужа запроєктована як «місто-сад». Аби краще пізнати і зрозуміти Подгуже, варто відвідати нещодавно відкритий Музей Подгужа – найновіший відділ Історичного музею Кракова.

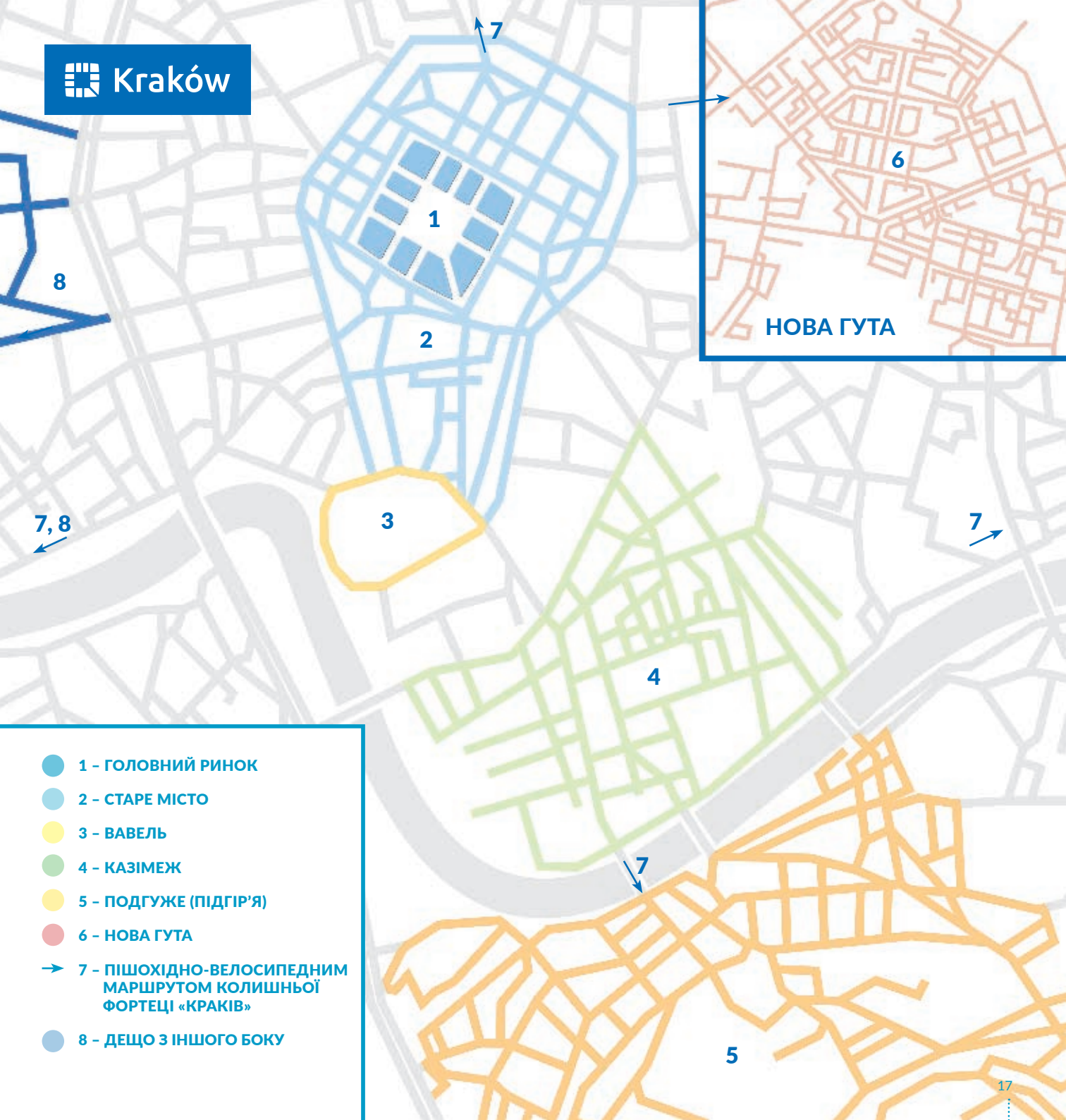
Звідси недалеко до символу історії Подгужа – пагорба Лясоти. Біля його підніжжя розташований Старий подгурський цвинтар, заснований близько 1790 року. На самому пагорбі стоїть **таємничий костел св. Бенедикта (XI ст.)**,

куди вночі навідується князівна, яка за свої гріхи та жакливі вчинки досі не може знайти спокою. Поряд із костелом знаходиться унікальний будинок австрійського форту 31 «Св. Бенедикт» у формі артилерійської вежі. Звідси видно Курган Крака (близько VII ст. н.е.), який протягом століть вважається могилою легендарного засновника Кракова. З верхівки Кургану можна помилуватися панорамою міста, а за гарної погоди – побачити Татри. Натомість біля підніжжя Кургану знаходиться вже закритий кар'єр Лібана – гітлерівський табір примусових робіт для поляків (Baudienst) в роки II Світової війни. Тут знімалися сцени таборів зі «Списку Шиндлера» С. Спілберга; тут досі можна знайти залишки декорацій для фільму: наприклад, дорога у таборі вимощена копіями єврейських надгробків – мацев.

На Подгужу є й інші пам'ятники трагічної історії: **площа Богатерів гетто («Героїв гетто»)** була свідком виникнення і подальших етапів ліквідації гетто, заснованого нацистами (1941-1943). Тут знаходиться «Аптека під орлом» (сьогодні це музей), де працював Тадеуш Панкевич - поляк, відзначений медаллю «Праведник народів світу», який добровільно проживав і працював у гетто, підтримував переслідуваний єврейський народ, автор спогадів «Аптека у краківському гетто». Продовженням історії гетто був гітлерівський концентраційний табір «Плашув», що функціонував у 1942-1945 рр. На вул. Камінського видніється брила пам'ятника «Вірваних сердець», що увічнює пам'ять жертв табору. А **у колишньому будинку адміністрації фабрики Шиндлера** на вул. Липовій 4 сьогодні розташувалась філія Історичного музею Кракова, де представлено життя міста за часів нацистської окупації. Інтерактивна виставка «Краків – час окупації 1939-1945» щороку приваблює тисячі відвідувачів.

www.podgorze.pl
<https://www.mhk.pl/oddzialy/muzeum-podgorza>

- 1 - ГОЛОВНИЙ РИНОК
- 2 - СТАРЕ МІСТО
- 3 - ВАВЕЛЬ
- 4 - КАЗІМЕЖ
- 5 - ПОДГУЖЕ (ПІДГІР'Я)
- 6 - НОВА ГУТА
- ➔ 7 - ПІШОХІДНО-ВЕЛОСИПЕДНИМ МАРШРУТОМ КОЛИШНЬОЇ ФОРТЕЦІ «КРАКІВ»
- 8 - ДЕЩО З ІНШОГО БОКУ

НОВА ГУТА

Нова Гута

У 1949 році тодішня комуністична влада прийняла рішення про будівництво металургійного комбінату і нового міста на плодючих землях сіл Плешув і Могила, що під Краковом. Нова Гута мала бути візитівкою Польщі у світі: в основі її відверто урбаністичного плану і соцреалістичної архітектури лежали зразки вітчизняної архітектури ренесансу і бароко, а також американська концепція так званих «сусідських блоків». Новогутські маршрути розділяються на найдавнішу і сучасну історію, на простори заповідної природи (Новогутські луки біля самої площі Площ Центральної) і потужну промисловість, на трагічні елементи і – з сьогоднішньої перспективи – комічні.

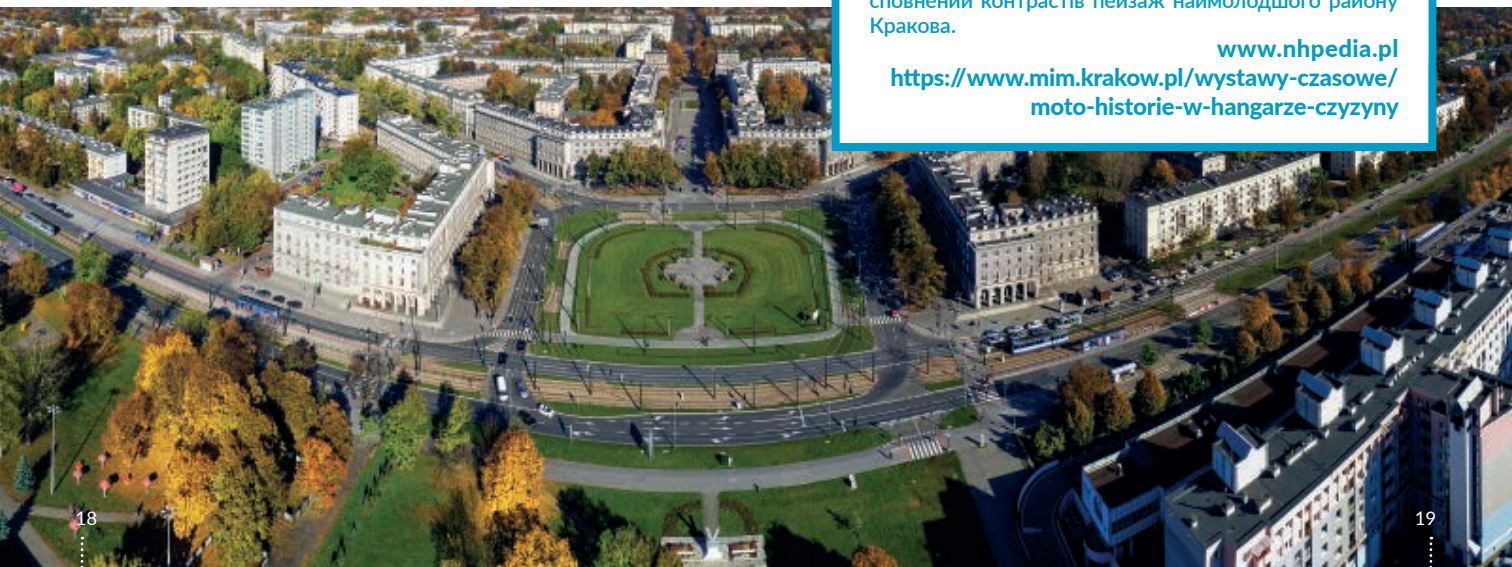
Нова Гута виникла на території більш ніж 30 існуючих тут раніше населених пунктів: їхня культурна спадщина значною мірою була збережена, із дворами, сільською забудовою, релігійними об'єктами і похованнями. Серед них, між іншим, кальвінський збір XVII століття у Лучановицях, а також двір Браницьких (XVII ст.) із ренесансною коморою (проект С. Гуччі) та двір Бадених (XIX ст.) у Браніцах – сьогодні це філія краківського Археологічного музею, де задокументовано величезну кількість місцевих археологічних знахідок. Повертаючись із Браніц до центру Нової Гуті, **варто оглянути доісторичний, таємничий Курган Ванди (VII чи VIII ст.)**, з якого відкривається неймовірна панорама на комбінат. Неподалік знаходиться також **найцінніша пам'ятка Нової Гуті – абатство цистеріанців, датоване XIII ст.**

Найцікавішою і найповнішою **реалізацією соцреалістичної архітектури у Новій Гуті є адміністративна будівля комбінату**, яку ще називають «Палацом Дожів». Натомість площа «Плац Центральний» є своєрідним відображенням історії архітектури останніх 50 років. Саме тут і довкола неї можна побачити приклади соцреалістичного будівництва, такі як приміщення колишнього кінотеатру «Світловид» – сьогодні тут розташований музей ПНР. На центральній алеї троянд у 1973 році був встановлений, а у 1989 році – демонтований великий пам'ятник Леніну. Проте Нова Гута – це не лише соцреалізм. Костел найсвятішого серця Ісуса увічніює драматичні події квітня 1960 року: обороняючи хрест, мешканці Нової Гуті протистояли загонам міліції. Костели Нової Гуті увійшли в життя Кароля Войтили, який з 1958 року (коли став біскупом) особливо увагу приділяв тутешнім мешканцям. Двома десятиліттями пізніше місцеві храми відіграли важливу роль у виникненні та діяльності НСПС «Солідарність» та демонстраціях проти режиму у 80-х роках минулого століття; тут також надавалася допомога репресованим. Окрім залишків австрійських укріплень, про які ми згадуємо в іншому місці, повертаючись до Кракова, варто також завітати до **Музею польської авіації**, що розташований на території колишнього аеропорту в Чижинах; у 2010 році музей отримав нове приміщення, яке привертає увагу своєю незвичною формою. Тут міститься **унікальна колекція літаків і двигунів**. Неподалік по сусідству знаходиться одна з найновіших музейних експозицій нашого міста – Мотоісторії в ангарі Чижини, тобто історія польської моторизації від часів II Речі Посполитої до кінця ПНР.

Сьогодні мешканці Нової Гуті пишуться своєю відокремленістю, символом якої є неповторний, сповнений контрастів пейзаж наймолодшого району Кракова.

www.nhpedia.pl

<https://www.mim.krakow.pl/wystawy-czasowe/moto-historie-w-hangarze-czyzyny>

Пішохідно-велосипедним маршрутом колишньої Фортеці «Краків»

Шукачів пригод ми запрошуємо оглянути краківські фортифікації, збудовані австрійцями. В часи одного з поділів – з 1795 по 1918 рік – Краків знаходився на відстані 7 км від кордону з Росією, тому австрійці вирішили перебудувати його у фортецю (починаючи з 1854 року). Спочатку будівництво велося згідно з концепцією середини XIX ст. – на лінії теперішніх Алей Трьох віщунів (залишком колишнього стрижня фортеці є форт «Клепаж»). Розвиток техніки – особливо збільшення радіусу дії артилерії – призвів до того, що від збудованих у середині XIX ст. споруд не було жодної користі, тому треба було збільшити їх систему, створюючи кільцеву фортецю.

Забудови навколо кургану Костюшка – це також колишній форт, позначений номером II, де розміщена виставка «Місто Краків і Фортеця 1846-1918».

Після 1878 року було зведено кільце оборонних споруд, віддалених від центру міста, у тому числі, форти різних конструкцій з бетонним перекриттям, броньованими баштами і куполами. У 1914 році зовнішнє кільце Фортеці «Краків» налічувало 32 форти різного типу (броньовані, піхотні тощо). Частина з них, на жаль, була знищена у 2-й половині XX ст., але решта свідчить про розміри фортеці та майстерність будівельників.

Оглядати австрійські фортифікації Кракова значно легше за **маршрутом колишньої Фортеці «Краків»** (він позначений жовто-чорно-жовтими знаками). Одна частина веде від форту «Могила» (неподалік Кургану Ванда) до Сальватора, з'єднуючи форти, що розташовані у північній частині міста; друга – на правому березі Вісли – веде від форту «Лясувка» до руйн форту «Бодзув», з'єднуючи фортифікації у південній частині Кракова, а далі, через шанці в районі Людвінув, доходить до форту «Св. Бенедикт» в районі Кшемєнки. Біля об'єктів встановлено інформаційні таблички. Маршрут значною мірою повторює історичну фортифікаційну рокадну дорогу. Незважаючи на те, що маршрут продумано як пішохідно-велосипедний, його у багатьох місцях можуть відвідати й автомобілісти, тим паче, що до більшості об'єктів скеровують інформаційні дорожні знаки.

Упорядковані форти виконують зараз різні функції. Для прикладу: у форті «Скала» розташовується астрономічна обсерваторія, а у фортах «Ольшаниця» (на захід від Вольського лісу) і «Грембалу» (на вул. Коцмижовській) знаходяться кінноспортивні центри. У згаданому форті «Ольшаниця» функціонує також харцерська туристична база, а у форті «Зельонки» – готель «Твердза».

Деякі досить віддалених об'єктів розташовані у Новій Гуті, наприклад, форти «Батовіце» в районі Златого Віку, «Містшейовіце» неподалік від району Пястув, а також форти «Кшеславіце» (місце страждань за часів II Світової війни) і згаданий раніше «Грембалу». Мало хто усвідомлює той факт, що забудови навколо кургану Костюшка – це також колишній форт, позначений номером II, у якому розташована виставка «Місто Краків і Фортеця 1846-1918». У свою чергу, в південній частині міста викликають зацікавлення інші оборонні споруди, такі як форти «Прокоцім», «Райско» (з видом на Краків), «Скотнікі», а також один із найстарших – вже згаданий **артилерійський форт «Св. Бенедикт»** на пагорбі Лясоти (Кшемьонки), сьогодні це **унікальний приклад фортифікації середини XIX ст.**

На відміну від фортеці, одночасно збудованої австрійцями у Перемишлі, краківська не була знищена під час I Світової війни; тому тим більше варто заохотити відвідувачів Кракова оглянути її пам'ятки.

Дещо з іншого боку...

Середмістя Кракова – це надзвичайно мальовниче місце. У місті є багато оглядових майданчиків, звідки можна милуватися його панорамами. Найважливіший і здавна найвідоміший – це курган (копець) Костюшка, обов'язковий пункт багатьох екскурсій. Оскільки звідси видно увесь історичний і сучасний Краків, то тут варто спробувати знайти побачені раніше місця та цього разу поглянути на них здалека і під незвичним кутом. **Кургани є одними з найпривабливіших для туристів місьць Кракова.** Два з них – курган Крака на Подгужу і Ванди в Новій Гуті – це **таємничі кургани з дохристиянських часів**, насипані місцевими племенами. Що спонукало давніх

Дорогою на іншому березі Вісли ми доїдемо до Тинця - поселення з потужним Бенедиктинським абатством, де проходить багато культурних подій, у тому числі - знамениті щорічні літні органні концерти.

мешканців цих земель до такої тяжкої роботи? Можливо, це просто могили правителів. Їх, безсумнівно, використовували як стратегічні місця для спостережень.

В наші часи з'явилися й інші подібні споруди, насипані на честь національних героїв – вже згаданий курган Костюшка і курган Юзефа Пілсудського на Совінцю. Курган Костюшка, збудований у часи поділу території Польщі між трьома загарбниками, був для поляків символів їхнього прагнення до незалежності. Якщо залишити центр міста і вирушити вулицею Пілсудського в напрямку до головного приміщення Національного музею та Ягелонської бібліотеки, ми дійдемо до **Блонь (Луків) - ще однієї краківської принади.**

Тут, на відстані кількох сот метрів від Ринку, простягається величезна гласка галявина, призначена для відпочинку та різних зібрань. Під час організованих папських служб за участі Яна Павла II тут щоразу збиралося понад мільйон віруючих. Тут також відбуваються масштабні народні гуляння. Поблизу Блонь розташований парк Йордана й об'єкти спортивних клубів «Вісла» і «Краковія». Варто згадати і про нещодавно відкритий спорткомплекс до 100-річчя СК «Краковія» разом із Центром спорту для людей з інвалідністю. З Блонь добре видно курган Костюшка, звідки вже й недалеко до Вольського лісу - ще одного місця відпочинку з неймовірними пейзажами. Там також знаходиться зоопарк, курган Пілсудського, а неподалік – **ренесансна Вілла Децьюша з красивим затишним парком.** Дорогою на іншому березі Вісли ми доїдемо до Тинця - поселення з потужним Бенедиктинським абатством, де проходить багато культурних подій, у тому числі - знамениті щорічні літні органні концерти. Приміські траси і маршрути для прогулянок – це пропозиція для теплих днів. З травня по вересень на все це можна подивитися ще з одного ракурсу – з палуби прогулянкових суден, що курсують по Віслі.

Культурний Краків

Сьогодні Краків є найбільш культурним польським містом; світова візитівка польської історичної спадщини нещодавно теж прославилася як приклад вдалих інвестицій: нові музеї, що відкрилися тут останніми роками, нові стадіони, конференц-центр... Такий розмах поєднується із розвитком культурного життя: **краківські фестивалі в останні роки здобули звання світових**. «Містерія Пасхалія» і «Опера Рара», Фестиваль польської музики і «Сакрум Профанум», Літній джазовий фестиваль і «Ансаунд» – це музична подорож від часів бароко до XXI століття, яка вражає і приваблює багатотисячну публіку.

Фестиваль «Сакрум Профанум». Фото: Войцех Вандзель для Краківського бюро фестивалів

www.karnet.krakow.pl

Краківські фестивалі в останні роки здобули звання світових.

Краків - місто літератури ЮНЕСКО, проводить наймасштабніші в країні книжкові ярмарки, а також літературні фестивалі – ім. Чеслава Мілоша та ім. Юзефа Конрада; тут найкращі польські театри змагаються на фестивалі «Божественна комедія» («Боска комедія»). Тут проходить фестиваль «Офф камера» або Краківський фестиваль кіно, який заповнює своїми гігантськими видовищами приміщення «Таурон Арени».

Краків разом із Фестивалем музики кіно притягують до себе діячів кінематографу, які невдовзі повертаються, щоб

Інтер'єр „ICE-Краків

знімати тут свої наступні фільми. Фестиваль єврейської культури, що вписується у традиції Казімежа та багатокультурної Галичини, танцювальний транс під час новорічних вечірків у різних куточках міста – все це переконує у тому, що Краків упродовж усього року залишає різноманітні і водночас унікальні враження.

З видом на Вавель

Три дні у Кракові можна також провести неймовірно... працюючі, не відмовляючи собі у задоволенні побачити місто. Різноманіття пам'яток, винятковий вибір ресторанів і готелів, мальовничий, повний цікавинок регіон, університетська та інтелектуальна база – завдяки цим перевагам Краків вабить бізнес-гостей, які саме це місто обирають місцем зустрічі в рамках конференцій чи конгресів. **Популярність Кракова у цій галузі перевершила всі сподівання після відкриття восени 2014 року Конференц-центру «ICE Kraków»:** розташована на правому березі Вісли незвична будівля зі скляним фойє відкриває перед учасниками заходів незабутній вид на Вавель і Казімеж; вона стала черговим символом сучасного і відкритого для гостей Кракова, а разом із тим – об'єктом невпинного зацікавлення з боку мешканців міста. В «ICE Kraków» можна не лише організувати закритий захід навіть для трьох тисяч осіб: **Глядацька зала на 1800 осіб**, одна з найкращих у Польщі; стала також місцем проведення престижних концертів; у Театральній залі та в інших приміщеннях відбуваються численні спектаклі, покази, ярмарки і фестивалі. І все це – у самому серці міста, звідки зручно дістатися до аеропорту та автостради. Розклад подій можна знайти на сайті:

www.icekrakow.pl

Кулінарний і клубний туризм

У Польщі поняття «кулінарного туризму» стосується, передусім, Кракова. Незважаючи на те, що у щорічному престижному червоному путівнику Мішлена важливу роль відіграють два польські міста – Краків і Варшава, – саме до Кракова приїздять для того, аби відвідати історичний, культовий, свій улюблений або, навпаки, зовсім новий ресторан. Причини прості: **надзвичайна – як ніде більше у Польщі – концентрація ресторанів, їдалень, кав'ярень, пабів і клубів, розташованих у привабливих для туристів районах**, разом із природньою в таких умовах конкуренцією, призводить до того, що ніде у країні не вдасться краще поїсти чи розважитись, часто відвідуючи по кілька (чи навіть кільканадцять) місць за вечір.

Цей справжній середземноморський феномен зумовлює і те, що саме тут, як ніде більше в Польщі, громадське і культурне життя пульсує (особливо у вихідні) аж до самого ранку. Студенти, бізнесмени, мешканці та відвідувачі розважаються разом у рівноправному і багатомовному натовпі. Але повернімося до привабливості кухні: краківські майстри прекрасно готують страви практично всіх народів і культур,

Марек Міхалек під час концерту в Пивниці під баранами

Ніде у країні не вдасться краще поїсти, розважитись...

часто вміло поєднуючи у своєму меню французьку чи італійську кухню із шляхетними національними традиціями. Багато закладів, спростовуючи міжнародний міф про вареники як найбільший внесок поляків у світову кухню, нагадують про легендарні польські супи, соуси, дичину...

Саме з цих причин Краків був проголошений **Європейською столицею гастрономічної культури 2019**.

European Capital
of Gastronomic
Culture
Kraków 2019

Натомість вареникам у Кракові присвячений великий **літній фестиваль**, під час якого кухарі доводять свою фантазію у комбінуванні нових смаків цієї – здавалося б – простої страви.

Ті з приїжджих, хто полює на кулінарний колорит, не розчаруються у Кракові: ресторани, клуби і паби по всьому місту дотримуються високого рівня і мають постійних відвідувачів – зазвичай уже перший погляд на приміщення дає можливість оцінити, наскільки це місце відповідає нашим смакам. Власники намагаються надати своїм закладам індивідуальні риси, часто тематичні, як правило, нетипові і вражаючі. Майже всюди відбуваються концерти, виставки, артистичні події.

У спортивному стилі

Марафон «Краковія», фінал перегонів «Tour de Pologne», **унікальний у Польщі трек Кольна для гірських сплавів на байдарках**, багаті традиції та сучасні стадіони футбольних клубів «Вісла» і «Краковія» – спортивне обличчя Кракова здавна відоме вболівальникам спорту. Відвідини Вавеля, що мають на меті поєднання культурного чи кулінарного туризму зі спортивним, стали особливо популярними у 2014 році, після відкриття найбільшого у Польщі та **одного з найсучасніших у Європі спортивно-розважального комплексу**.

«Таурон Арена Кракув» розміщена на півдорозі від центру міста до Нової Гути – дорога трамваєм від Головного Ринку триватиме лише біля 10 хвилин. Трибуни вміщують **понад двадцять тисяч осіб**. Спортсмени можуть відчути гарячу підтримку та неймовірну атмосферу арени, заповненої яскравою юрбою вболівальників. Нічого дивного, що комплекс практично відразу після відкриття став місцем проведення спортивних подій міжнародного значення: згадати хоча би чемпіонат світу з волейболу у 2014 році чи чемпіонат Європи з гандболу на початку 2016 року. Від самого початку **«Таурон Арена Кракув» приймає також світових зірок рок-і поп-музики, які висловлюють захоплення Краковом на своїх сторінках у соціальних мережах**. Розклад подій можна перевірити на сайті:

www.tauronarenakrakow.pl

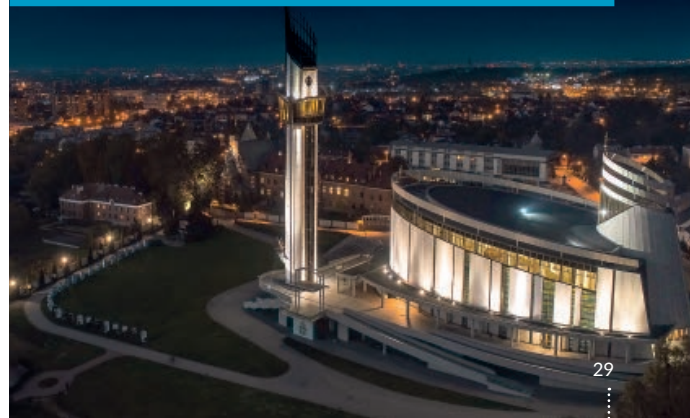

Релігійний туризм

Краків, з давніх-давен символізуючи польську державність, також є серцем польського християнства. Тут у старовинних костелах зберігаються відомі чудотворні ікони та реліквії, тут плекають давні традиції релігійних громад і монастирів, тут релігійні процесії та богослужіння під відкритим небом збирають десятки і сотні тисяч віруючих. Із цим містом пов'язане життя багатьох святих і благословенних: від увічнених в історії святих Станіслава зі Щепанова і Королеви Ядвіги - до менш відомого, канонізованого у 2010 році ксьондза Станіслава Солтиса, якого називали Казімерчиком (він жив у XV ст.); багато хто з них навечно спочив у краківських костелах і на місцевих кладовищах. В атмосфері цього міста формувалася особистість Кароля Войтили, який пізніше став Папою Яном Павлом II, канонізованим 27 квітня 2014 року. Він завжди сюди повертався і зустрічався з мільйонами поляків. Врешті-решт, у Кракові (10 хвилин трамваєм від центру) знаходиться **один із найбільших у цій частині Європи паломницький центр – Санктуарій в Лагевниках**. Це світовий центр культу Божого Милосердя і місце пам'яті про святу Сестру Фаустину, провісницю відродження цього культу у XX ст. А також тут знаходиться дещо новіший Центр Яна Павла II «Не ленкайце се!» («Не лякайтеся!»).

Отож не дивно, що саме до Кракова в офіційно проголошений Рік Божого Милосердя (2016) запросили незліченні маси паломників, аби саме тут вони спільно відправили молитву і раділи під час липневих Світових Днів Молоді.

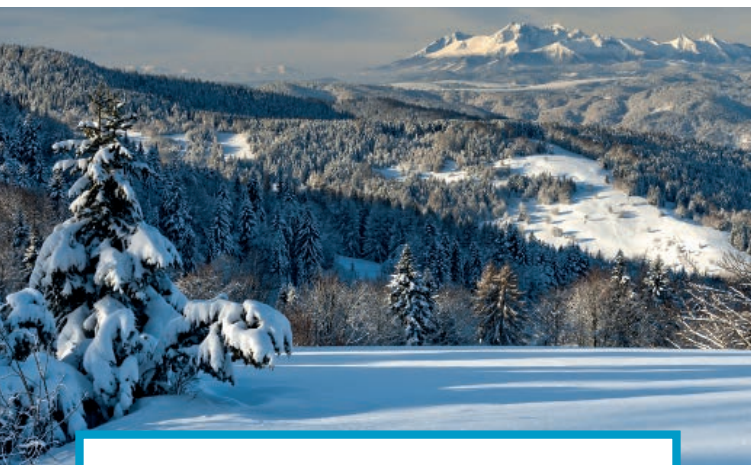
Саме Краків у ворожі часи тоталітарного правління не забував про своє духовне коріння, а комуністичні ідеї, що лежали в основі принципу «ідеального міста» – Нової Гути, – були знищені, коли режим наважився підняти руку на скромний хрест, поставлений мешканцями...

За містом

Не слід також забувати про популярні маршрути екскурсій за межі Кракова: у мальовничі Юрайські долинки, до Ойцова і замку Пескова Скала або до місць, що разом із історичною архітектурою краківського Старого міста внесені до **списку світової спадщини ЮНЕСКО: до музею в Освенцимі і до соляної шахти у Величці і Бохні**. Ці останні, не зважаючи на те, що їм треба присвятити майже цілий день, часто вважаються (особливо в організованих групах) обов'язковими пунктами програми подорожі. У цей же список входять дерев'яні споруди регіону і відомий архітектурно-ландшафтний комплекс у Кальварії-Зебжидовській з незвичною хресною дорогою. Паломники також напевно дістануться до Вадовіц - рідного селища Яна Павла II.

Вид на Татри

Краків надає чудову можливість побачити найбільш мальовничі місця у країні.

Майже 100 кілометрів відділяє місто від Татр і Закопаного, яке називають «зимовою столицею Польщі», від більш затишних чарівних Пенін, відомих курортів Шцавниці і Криниці, а також від безлюдних гірських трас у Бескідах. Національні парки, такі як Татшанський, Пенінський, Горчанський і Бабьогурський, – це найцінніші природничі і ландшафтні території Малопольщі.

Розвиток місцевих традицій і розвинута туристична інфраструктура роблять Малопольщу надзвичайно сприятливим – порівняно з багатьма регіонами Європи – місцем для відпочинку і контакту з природою.

Пункти туристичної інформації

У пунктах туристичної інформації доступні скорочені версії путівників по місту з практичними порадами та необхідними адресами і телефонами, а також є мапи з позначеними туристичними маршрутами.

Останнім часом до традиційних, давно визначених маршрутів додаються нові пропозиції прогулянок містом, цікавих з точки зору краєвидів або історії, у тому числі, - пов'язані з подіями останніх десятиліть.

www.infokrakow.pl

вул. Повісле, 11

тел.: +48 12 354 27 10
тел.: +48 12 354 27 12
e-mail: powisle@infokrakow.pl

Сукенниці

пл. Ринек Глувни, 1/3
тел.: +48 12 354 27 16
e-mail: sukiennice@infokrakow.pl

вул. св. Яна, 2

тел.: +48 12 354 27 25
e-mail: jana@infokrakow.pl

Павільйон Виспянського,

пл. Вшисткіх Свентих, 2
тел.: +48 12 354 27 23
e-mail: wyspianski@infokrakow.pl

вул. Шпитальна, 25

тел.: +48 12 354 27 20
e-mail: szpitalna@infokrakow.pl

вул. Юзефа, 7

тел.: +48 12 354 27 28
e-mail: jozefa@infokrakow.pl

Згоди 7

Осеdle Згоди 7
тел.: +48 12 354 27 14
zgody7@infokrakow.pl

Міжнародний аеропорт Балице

вул. К-на М. Медвецького, 1
тел.: +48 12 285 53 41
e-mail: balice@infokrakow.pl

Важливі телефони

Телефони екстреної допомоги

телефон екстреної допомоги (загальний): 112

Муніципальна поліція: 986

Швидка допомога: 999

Пожежна охорона: 998

Поліція: 997

Медична інформація:

тел.: +48 12 661 22 40 (24 год.)

Усі описи туристичних маршрутів можна знайти на сайті:

www.krakow.pl

В даний час знаками відмічені такі туристичні маршрути: Шляхами Івана Павла II, Королівська дорога, Королівська дорога туриста с обмеженими можливостями, Університетський маршрут, Маршрут єврейських пам'яток, Маршрут святого Станіслава, Маршрут Нової Гути, Маршрут історії Подгужа, Гетто - меморіальний маршрут 1941-1943 рр., Маршрут фортеці "Краків", Краківський маршрут техніки, Маршрут краківських святих і три туристичні та культурні райони: Броновіце, Пронднік Червони та Свошовіце.

Текст

Гжегож Слонч, Меланія Тутак – Товариство PODGORZE.PL, Лешек Я. Сібіла – Краківський історичний музей, Єжи В. Гаєвський

Фотографії

Архів Муніципалітету Кракова, Томаш Белецький, Пшемислав Чая, Радослав Коваль, Ела Мархевка, Том Ролауер, Міжнародний аеропорт ім. Івана Павла II Краків-Баліце (с. 4), Войчех Вандзель для Краківського фестивального бюро (с. 24)

Проект

Артур Брожонович (Муніципалітет Кракова)

Краків 2018, Видання III

ISBN: 978-83-66039-14-8

© Муніципалітет міста Кракова

Відділ промоції та туризму

безплатний екземпляр

Муниципалітет міста Кракова
ВІДДІЛ ПРОМОЦІЇ ТА ТУРИЗМУ

пл. Вшисткіх Свентих 3-4,
31-004 Краків
тел. +48 12 616 60 52
pt.umk@um.krakow.pl
www.krakow.pl

ISBN: 978-83-66039-14-8

European Capital
of Gastronomic
Culture
Kraków 2019

знайди нас:

